

Märts tegi aprilli

■ Meenenutas paastukuu isegi lehekuud!

Ilmataat ei väsi meid üllatamast: Eesti meteoroloogia ajalugu ei tea teist nii sooja paastukuu kui äsjane.

Kahe viimase aasta märtsid olid aga sedavõrd külmad, et siis polnud kahtlustki, kas see kuu talvekuude hulka ei peaks kuuluma.

Ent nüüd leidsin Tartu ilma-vaatlusreas paar sellist aastat, kus isegi mai on olnud jahe-
dam kui tänavune märts.

Kui ilmad on külmad, on paha. Kui soe saabub ootamatult, on see muidugi hulga meeldivam, kuigi võib ikkagi kaasa tuua ebameeldivusi. Eriti põllumeestele, sest jällegi hakkab kollitama võimalik põuaht.

Agrometeoroloog Laine Kerpert Jõgevalt nentis, et praegu veel suurt mullakuiva ei paista, kui aga sademetevaegus püsib, võivad põldurid ka tänavu kevadel peavalu tunda.

Kevadmured

Tegelikult on muresid maainimestel olnud alati. Osa neist kordub, mõnest oleme lahti saanud.

Paar päeva tagasi sattus mulle pihku koltunud Edasi number aastast 1983. Artiklis "Märts, sulakuu" nendib agrokondise aseesimees Ants Verliin: "Kevad ei küsi, milal tulla. Nii on majandite töökodades nuputatud, katsetatud ja leitud lahendusi, kuidas saada vajalikku värvi, kuidas tekstiliidist, traadist ja liimist teha haagise pistikuid jne. Põllumees on aga uskunud, et EPT lahendab poldiprobleemi. /.../ Märtsipäike on avaldanud soodsat mõju ka loomadele. Nii kasvasid sead mitmes majandis lihtsalt rõõmust, sest süüa jätkus vaid üheks korraks päevas. /.../ Märts oli põllumehele huvitav ja ilus kuu."

Huvitav oli too kuu kindlasti. Aga kui ilus, mõtlen - kliimaatilise? Ohusoojalt oli 1983. a märts normis, päikesepaiste poolest aga üks pimedamaid (vaid 77 tundi), lund oli metsades keskmiselt 10 kuni 35 cm, Ida-Eestis sulas see alles aprillis.

Võrdleme noid stagnaage-seid andmeid, praeguse, öitsvasse kapitalismi jõudnud Eesti ilmaandmetega.

EMHIs arvutati Eesti riigi keskmiseks märtsi õhutemperatuuriks tänavu väga kõrge näit 3,5°, mis ületab senist normi ehk pikaajalist, sotsialismi ajal (aastail 1961–1990) mõõdetud keskmist tervelt 6,6 kraadi võrra! Eriti kuum oli kuu viimane kolmandik, mil õhk oli tavalisest soojem ligi 8 kraadi.

Hiilgavad soojarekordid

Kui talvisel ajal oli jahe ida pool ning soojem saartel, siis pärast lume kadumist on lood vastupidised: kõige kõrgem temperatuur oli Lõuna-Eestis (Võrus arvutati märtsi keskmiseks 4,6° ja Tartus 4,5°). Senine Tartu rekord oli pärit 1989. aastast (2,6°). Kõige külmem oli tänavu sedapuhku Ristnas (2,7°) ja Sõrves (2,9°).

Püsitati rida uusi hiilgavaid kuu soojarekordeid (näiteks Tartu sai 17,8° asemele 18,4°, Pärnu 14,7° asemele 18,1°). Eesti märtsikuine rekord 18,9° (Valga, 30.03.1968) jäi aga napilt-napilt püsima.

Sademeid, peamiselt vihmamane, tuli Eesti keskmisena sama palju kui mullu – 33 mm, mis teeb normist 116%. Vähe sadas Kihnus (24 mm), kõige enam nende naabrite juures Pärnus (40 mm).

Päikest oli üle poole kuu keskmisest vähem näha, see-eest lõpukolmandikul säras ta, nagu jõudis. Tartus-Tõraveres sai kuunorm isegi ületatud – 152 tundi (norm 124).

Kliimaatiline kevad – aeg, mil ööpäeva keskmine temperatuur püsivalt ületab +5° –, saabus tänavu koos kalendrikevade-ga.

Ilmast mujal ja muiste

Jaapan teatas, et läinud talv oli kõige soojem nende ajaloos. Märtsi algupäevil tõusis õhutemperatuur seal rekordilisele 26,5 kraadile.

Hoogsalt areneb tornaadode hooaeg Ameerikas: märtsi lõ-

punädalal märgiti isegi 65 keerrist möllamas. Mitmel pool sadas apelsinisuuruseid raheteri.

Sada aastat tagasi oli Tartus paastukuu normikohane (–2,5°), sademeid tuli peamiselt lumena 21 mm. Lund leidis veel kuu lõpulgi 36 cm jagu, ka jää püsis ilusasti Emajõel.

Postimehele kirjutati:

Tartust. Nüüd, kus juba soojem päikene paistab ja osalt lund sulatab, on linna uulitsatel lumi liivaga segatud, mis tee raskeks teeb. Iseäranis mõjub see tööhobuste pääle, kes raskeid koormaid vedama peavad. Selle juures ei halasta peremehed oma looma pääle sugugi. /.../ Kivisilla juures tuli eila mees suure viljakoormaga, tahab üle silla ajada, aga enne lõpeb vaeasel loomal jõud. Hobune kukub põlvede pääle. Nüüd saab ta aga hirmsasti oma "leiva-vaia" käest nuhelda! Kas ei võiks linna valitsus selle eest hoolt kanda, et vähemalt üks hobune oleks, kes aitaks suuri koormaid üle Kivisilla vedada?

Pittsburi õhtupoolses osas Pennsylvania riigis on veeuputus. 30 tuhat inimest on päävarjuta.

Viljandimaalt. Ilmad on kenakesed. Kevadekuulutajad kuldnokad on juba siia jõudnud. Põllumehed toimetavad viimseid veotöösid.

AIN KALLIS

Talv 2006/2007

Kokkuvõttes kuulus möödunud talv Tartu 142 aasta pikkuses vaatlusreas kindlalt kõige soojemate hulka.

Keskmine temperatuur Tartus

	Temp	Norm
2006		
• XI	+2,6°	+0,4°
• XII	+3,3°	–4,1°
2007		
• I	–1,7°	–6,8°
• II	–10,2°	–6,3°
• III	+4,5°	–2,1°